



Alındı : 03.03.2023

Kabul edildi : 03.05.2023

Early Childhood Education Researches

www.ecerjournal.net

ISSN:

Erken Müdahalede Bir Hizmet Modeli: Ebeveyn Koçluğu A Service Model In Early Response: Parent Coaching

Özlem Gözün Kahraman¹, Hatice Keser²

ÖZ

Erken müdahaleyle ilgili literatürde aile katılımını teşvik etmenin etkili yollarından biri ebeveyn koçluğu olarak ifade edilmektedir. Ebeveyn koçluğu müdahalecinin olmadığı durumlarda, ebeveynlerin stratejileri ve destekleri bağımsız olarak uygulayabilme yeterliliği kazanması için tasarlanan kademeli öğrenme/öğretme sürecidir. Bu stratejide ebeveyn kapasitesinin geliştirilmesi söz konusudur ve ebeveynlerin çocuğun günlük aktivite ortamlarında gelişim ve öğrenmesinin desteklenmesini amaçlayan çeşitli yetişkin öğrenme yöntemlerini kapsamaktadır. Bu bağlamda önerilen koçluk stratejileri, yetişkin öğrenme ilkelerini ve aile merkezli uygulamaları kapsayan kavramsal bir çerçeve sunmaktadır. Bu çalışmada ebeveyn koçluğunun ne olduğu ve nasıl uygulandığına ilişkin bilgi vermek ve farkındalık oluşturmak istenmektedir. Uygulayıcılar ve araştırmacılar için ebeveyn koçluğunun ve stratejilerinin ne olduğu konusunda detaylı bilgi vermek amacıyla kaleme alınan bu incelemede (1) ebeveyn koçluğunun tanımı, (2) ebeveyn koçluğu stratejilerinin tanım ve açıklamaları, (3) ebeveyn koçluğunun uygulanmasındaki zorluklar, (4) ebeveyn-çocuk sonuçları, (5) uygulayıcılar için çıkarımlar açıklanarak uygulayıcı ve araştırmacılara çeşitli öneriler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Erken Müdahale, Ebeveyn Koçluğu, Ebeveyn Koçluğu Stratejileri

ABSTRACT

In the absence of an interventionist, parental coaching is a gradual learning/teaching process designed for parents to gain the competence to independently implement strategies and supports. This strategy involves developing parental capacity and encompasses a variety of adult learning methods aimed at supporting parents' development and learning in a child's daily activity environment. In this study, it is wanted to provide information and raise awareness about what parental coaching is and how it is applied. In this review, which was written to provide detailed information on what parental coaching and strategies are for practitioners and researchers, various recommendations were given to practitioners and researchers by explaining (1) the definition of parental coaching, (2) the definitions and explanations of parental coaching strategies, (3) the difficulties in implementing parental coaching, (4) the parent-child outcomes, and (5) the implications for practitioners.

Keywords:

Early Intervention, Parental Coaching, Parental Coaching Strategies

Extended Abstract

Aim

¹Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü. okahraman@karabuk.edu.tr, Orcid ID: 0000-0003-2767-0592

²Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkışla Aşık Veysel MYO, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Programı, Çocuk Gelişimi Bölümü, haticekeser@cumhuriyet.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-8283-7394

Kaynak Gösterimi: Yazar Gözün Kahraman, Ö. & Keser, H. (2023). Erken müdahalede bir hizmet modeli: Ebeveyn koçluğu. *Early Childhood Education Researches*, 1(1), 53-70.

Parent coaching is a gradual learning/teaching process designed to enable parents to acquire the competence to implement strategies and supports independently in the absence of an interventionist. This strategy involves building parental capacity and encompasses a variety of adult learning methods aimed at supporting parents' development and learning in their child's daily activities. In this context, the proposed coaching strategies provide a conceptual framework that encompasses adult learning principles and family-centered practices. In this review, which was written to provide detailed information on what parental coaching and strategies are for practitioners and researchers, various recommendations were given to practitioners and researchers by explaining (1) *the definition of parental coaching*, (2) *the definitions and explanations of parental coaching strategies*, (3) *the difficulties in implementing parental coaching*, (4) *the parent-child outcomes*, and (5) *the implications for practitioners*.

Results

Parental coaching is a relationship-based tool by early interveners that involves collaborating with and guiding parents to meet children's developmental needs. Parent coaching is an adult learning strategy that supports the coach's ability to reflect on their own actions as a means of determining the effectiveness of an action or practice and developing a plan for its improvement and use. In other words, parent coaching is about building on existing skills, developing new skills and building the parent's capacity to use them in future situations, and building a deeper understanding of the interventions in the parent. It involves embedding practices into daily routines by focusing on the priorities set by parents. Collaborating with parents and caregivers to support children's communication is an important part of early intervention practice. Parental coaching strategies include (a) conversation and information sharing, (b) observation, (c) demonstration/modeling, (d) direct teaching, (e) feedback caregiver practice, (f) co-interaction, (g) feedback guided practice, (h) problem solving. Conversation and information sharing is the exchange of questions and comments between the early interventionist and the parent about the child or parent's problems and priorities. Observation involves the coach observing the actions and practices of the caregiver to help develop new skills and ideas without giving suggestions or feedback. Observation takes place throughout the visit and is an integral part of the decision-making process of the early interventionist and the parent. Demonstration/modeling involves the parent coach modeling early intervention strategies for the parent and providing simultaneous narration to facilitate the parent's understanding. Direct instruction is when the early interventionist aims to strengthen the knowledge, skills and capacity of the caregiver. Feedback is defined as positive encouragement or comments on the parent's intervention performance. It is when the parent coach provides feedback to the parent on the use of the early intervention strategy. Despite the possible difficulties in the implementation of parental coaching, it can provide significant benefits to infants and children, parents, and early interveners. Since coaching is both relationship-oriented and intrusive-driven, it is known that coaching has a positive impact on children's developmental gains. Parental coaching helps parents make it easier for their children to acquire language and communication skills. In addition, teaching children in a natural environment supports them in generalizing the new skills they have gained to other situations. The level of progress that children make depends on the parent's implementation of the interventions as intended. It is known that parental coaching is the most effective method to encourage adult learning, and that parents who participate in coaching practice have positive experiences. It is important to know when, how and where to use strategies to provide effective parental coaching and support parental practice.

Discussion and Conclusion

Parental coaching supports existing skills in the parent and builds capacity to enable them to use those skills in new situations by enabling them to acquire new skills. Thus, by enabling the child to learn in their natural environment, parents can realize more functional practice opportunities. Since parental coaching is a process for intervention in both the relationship and the child's natural environment, it is seen as a practice that has a positive impact on the developmental achievements of children. The effectiveness of parental coaching depends on the competence of why, how, and where strategies should be implemented.

Giriş

Küçük çocukların gelişimi yaşadıkları çevreden etkilenmektedir. Bir çocuğun gelişimsel gerilik ve özelliklerinin seyri, ebeveynlerin çocuğun özel gereksinimlerini karşılama ve bununla baş etme becerilerine bağlıdır. Ebeveyn- çocuk arasında kurulan erken etkileşimlerin kalitesi, bir bebeğin nörolojik organizasyonlarını yönlendirmekte, akademik, dil ve sosyal olarak bebekte kalıcı etki bırakmaktadır (Howard vd., 2011; Romano ve Schnurr, 2020). Kavramsal ve ampirik olarak erken deneyimin önemini ve gelişimin erken yıllarda daha kolay şekillendirilebildiğini savunan gelişimsel modellere göre dezavantajlı veya gelişim geriliğine sahip çocuklar ve ebeveynleri için erken müdahale hizmetleri sistemi pek çok ülkeye sağlam bir şekilde yerleşmiştir (Guralnick, 2011). Engelli Bireylerin Eğitimi Yasası (IDEA) da özel gereksinimli çocuklar için erken müdahalenin ve sunulacak hizmetlerde doğal ortamların önemini vurgulamıştır (Howard vd., 2011). Erken müdahale, doğumdan iki yaşına kadar bebeklerin becerilerinin gelişmesine katkı sağlamak için özel gereksinimli çocukların ebeveynleri ile iş birliği yapmak anlamına gelmektedir. Erken müdahale, çocuk ve ebeveynlere gelişimsel gerilikleri hata önleyerek düzeltme, çocuğun ağır düzeyde etkilenmesini önleme, okul programları harcamalarını düşürme ve aile ilişkilerini güçlendirme gibi faydaları sunmaktadır (Howard vd., 2011; Romano ve Schnurr, 2020).

Erken çocukluk dönemindeki, engelli veya gelişimsel gerilik riski olan bebeklere hizmet verenlerden, gerekli erken müdahale hizmetini günlük rutinelere ve müfredat etkinliklerine dahil etmeleri istenmektedir (Thompson vd., 2021). Erken müdahale hizmetlerinin ailenin doğal ortamında verilmesinin ailelerle iş birliğini teşvik etmekte önemli olduğu vurgulanmaktadır. Böylece profesyonellerin bulunmadığı diğer günlerde ebeveynlerin çocuklarını günlük rutinlerle destekleyebilecekleri ifade edilmektedir (McLeod vd., 2021). Özellikle erken çocukluk dönemi özel eğitiminde yalnızca çocuğa değil çocuk ve aileye odaklanılmaktadır (Howard vd., 2011). Sistematik incelemeler de erken müdahalede ebeveyn katılımının bebek ve aile için daha iyi sonuçlarla ilişkili olduğunu (Akhbari-Ziegler ve Hadders-Algra, 2020), ebeveyn katılımının erken müdahale etkililiği için kritik bir önemde olduğunu göstermiştir (Mahoney vd., 1999). Ev/toplum temelli ortamları ve rutinleri kullanan çalışmaların sayısındaki artış da ebeveynleri çocuğun doğal ortamlarındaki sürece aktif olarak dahil etmenin önemini açıkça göstermektedir (Ward vd., 2019). Ebeveyn aracılı erken müdahale uygulamaları çocukların etkileşim, dil ve iletişim, bilişsel, sosyal işlev, uyum, duyu-motor, dikkat ve öz düzenleme becerilerinin artmasına olumlu katkı sağlarken, ebeveynlerin de öz yeterliliklerini ve duyarlılıklarını artırarak stres düzeylerini azaltmıştır (Casenhiser vd., 2013; Diggle ve McConachie, 2002; Hutchon vd., 2019; Mahoney ve Perales 2005; McConachie vd., 2005; Pellecchia vd., 2020; Reith vd., 2018). Ebeveynler, müdahaleye katılımlarının yararlı olduğuna veya anlamlı bir değişikliğe yol açabileceğine inandıklarında daha fazla motive olmaktadır. Ayrıca ebeveynlerin kendilerine ilişkin algıları da müdahaleye katılımlarını etkileyebilmektedir (Krick Oborn ve Johnson, 2015; Reith vd., 2018).

Erken müdahalede aile merkezli yaklaşımın hedeflerinden biri de aile bireylerini profesyonellerle ortaklık sağlayarak eşit şekilde sürece dahil etmektir (Gallagher vd., 2004). Erken müdahaleyle ilgili literatürde aile katılımını teşvik etmenin etkili yollarından biri

ebeveyn koçluğu olarak ifade edilmektedir (Akhbari Ziegler ve Hadders-Algra, 2020). Ebeveyn koçluğu, aileleri müdahale sürecine dahil etmek için erken müdahaleciler tarafından kullanılacak kanıta dayalı bir stratejidir (Lorio vd., 2020). Erken müdahale koçluğu uygulamaları, müdahale esnasında ebeveyn ile çocuğun anlamlı durumlarda aktif katılımını teşvik eden ve müdahalecinin olmadığı durumlarda, ebeveynlerin stratejileri ve destekleri bağımsız olarak uygulayabilme yeterliliği kazanması için tasarlanan kademeli öğrenme/öğretme sürecidir (Brown, 2012). Çocuğun öğrenmesi ve gelişiminin, ebeveynler tarafından çocuğun günlük aktivite ortamlarında desteklenmesini amaçlayan çeşitli yetişkin öğrenme stratejilerini kapsamaktadır (Rush ve Shelden, 2011). Erken müdahalecinin olmadığı durumlarda ebeveynin müdahaleye devam etmesi çocuğun doğal ortamında uygulama ve öğrenme fırsatını artırmaktadır (Douglas vd., 2019). Ulusal Araştırma Konseyi (NRC), (1) giriş, (2) örnekleme, (3) uygulama, (4) değerlendirme, (5) yansıtma, (6) ustalık olmak üzere bazı yetişkin öğrenme özelliklerinden bahsetmektedir (Akt. Lorio vd., 2020). Yetişkinlerin belirtilen altı özelliğe sahip olması durumunda öğrendikleri bilgi ve becerilerin daha güçlü olduğu belirtilmektedir (Lorio vd., 2020). Burada ebeveyn kapasitesinin geliştirilmesi söz konusudur. Kapasite geliştirme ve ebeveyn eğitimi, teori ve uygulama açısından bakıldığında birbirinden farklıdır. Kapasite geliştirme modelleri, ebeveynlerin mevcut güçlü yanlarını geliştirmekte, önceliklerin belirlenmesi için fırsatlar sunmakta, ebeveynlerle iş birliği yaparak onların güvenini ve yetkinliğini artırmaktadır (Brown ve Woods, 2016).

Ebeveyn kapasitesi geliştirilmesinin en önemli yönü, ebeveynin çocuğunu destekleme konusundaki güven ve yeterlilik duygusuna odaklanmasıdır. Erken müdahaleciler, çocuk büyüdükçe ve geliştikçe desteklerin nasıl artırılıp azaltılacağı ve stratejilerin yeni bağlam ve durumlara nasıl entegre edileceği konusunda ebeveynleri desteklemektedir (Salisbury vd., 2017). Erken müdahalecilerden, ebeveynlerin güçlü yönlerini vurgulamaları, onları müdahale uygulamalarına teşvik etmeleri ve onlarla aralarında iş birlikçi ilişki geliştirmeleri beklenmektedir (Inbar-Furst vd., 2019). Koçların tam bu noktada devreye girerek yetişkin öğrenme özellikleri ile ebeveyn koçluğu sürecinin bağlayıcılığı görevini üstlendiği söylenebilir. Çünkü önerilen koçluk stratejileri, yetişkin öğrenme ilkelerini ve aile merkezli uygulamaları kapsayan kavramsal bir çerçeve sunmaktadır (Friedman vd., 2012). Ebeveyn kapasitesi geliştirme çerçevesinde erken müdahaleciler ebeveynleri, çocuğa yönelik önceliklerini belirlemek konusunda desteklemektedir. Aynı zamanda çocukları hakkında bilgi edinmekte ve içerikleri etraflıca ele alarak hangi destekleri seçecekleri konusunda ebeveynleri yönlendirmektedir (Lorio vd., 2020). Koçlar ebeveynlerin ihtiyaç duyduğu şeylerden biri olan zorluklara dayanma ve zorluklarla yüzleşme konusunda ebeveynlere yardımcı olmaktadır. Ebeveynlerin yalnızca bilgi almak değil kas hafızası edinerek çocuklarına yardımcı olacak şeyleri nasıl yapacaklarını öğrenmeleri gerekmektedir (Abblett, 2010). Ebeveyn koçları ev ziyaretleri boyunca (1) karar vericiler olarak ebeveynleri desteklemek, (2) ebeveyn koçluğu stratejilerini günlük rutinelere dahil etmek, (3) geri bildirim yaparak çoklu fırsatlar sağlamak, (4) sorunları çözmek ve yansıtmak için ebeveyn görüşmelerini kolaylaştırmak gibi uygulamalarla ev merkezli ebeveyn koçluğu uygulamalarının kullanımını kolaylaştırmaktadır (Lorio vd., 2021).

Koçların etkili erken müdahale oturumları gerçekleştirmek için müdahale oturumları sırasında ebeveynlerle nasıl iş birliği yapacakları ve ebeveynlere nasıl koçluk yapacakları konusundaki özel bilgi ve becerileri genişleterek güçlendirmeleri gerekmektedir (Friedman vd., 2012; Kemp ve Turnbull, 2014). Bir koçun etkili koçluk yapabilmesini belirleyen bazı özellikler vardır. Bunlar (1) vicdanlılık, (2) dışa dönüklük, (3) uyumluluk, (4) deneyime açıklık ve (5) duygusal istikrar olmak üzere “Beş Büyük” kişilik özellikleri olarak tanımlanmaktadır. Vicdanlılık özelliği; dikkatlik, dikkatlilik, çalışkanlık ve güvenilir olmakla karakterizedir. Örneğin bir erken çocukluk koçu, detayları önemsemeli ve hatırlamalıdır. Koç atandığı aileye

ilişkin karmaşık özel ayrıntıları, günlük çalışma bilgisinin içine yerleştirmelidir. Dışadönüklük; sosyal, arkadaş canlısı, sıcak olmak olarak ifade edilmektedir. Erken çocukluk koçunun yeni ve farklı durumlarda dışa dönük olması, rahat ve espri anlayışına sahip olması işin doğasıdır. Uyumluluk; esnek, kibar, güvenilir, cömert ve özverili kişiyi tanımlamada kullanılmaktadır. Uyumlu olmak, koç ile ebeveynlerin iş birliğini teşvik etmede önemli bir özellik olarak görülmektedir. Deneyime açıklık; objektif, esnek, uyumlu, yenilikçi, açık fikirli ve yaratıcı kişi olarak tanımlanabilir. Erken çocukluk koçları, zamanın çoğunu ailenin evi, okul öncesi öğretmenlerin sınıfları gibi farklı ortamlarda geçirdikleri için esnek ve akışa uygun bir tutum sergilemek, sürece dahil olan katılımcıların rahat hissetmesine yardımcı olmak durumundadırlar. Duygusal istikrar ise; sakin, rahat, güvenilir ve soğukkanlı kişi olarak tanımlanabilir. En genel ifadeyle, etkili koçların yetkin, deneyime açık, çeşitli durum ve koşula uyum sağlayabilen, empatik, yaratıcı, dürüst ve güvenilir olduğu söylenebilir (Rush ve Shelden, 2011). Ebeveyn koçlarının bilgi kaynaklarını paylaşmak, ebeveynlere koçluk stratejilerini göstermek ve öğretmek, kademeli olarak desteğini azaltarak ebeveynin liderliğine izin vermek, ebeveynin öğrenmesini ve sürece dahil olmasını sağlamak gibi rolleri vardır (Friedman vd., 2012).

Literatürde rutinler bağlamında ebeveynlerin çocuklarının gelişimlerini ilerletme kapasitelerinin geliştirilmesine önem verilmektedir (Friedman vd., 2012). Bu bağlamda uluslararası literatürde özellikle Rush, Shelden ve Hanfit (2003)'ün çalışmasıyla 2003'ten sonra literatüre giren bu kavramın, ebeveyn koçluğu stratejileri temelinde çeşitli müdahale çalışmalarında kullanıldığı görülmektedir (Estes vd., 2014; Lane vd., 2016; Moore vd., 2014; Pellechia vd., 2020; Stewart ve Applequist, 2019; Tupou vd., 2020). Ulusal literatüre bakıldığında erken müdahale kapsamında gelişimsel geriliği olan çocuklara yönelik çeşitli çalışmaların yürütüldüğü ve bu çalışmalarda ebeveyn aracılı müdahalelerin uygulandığı (Cesur ve Bıçakçı, 2018; Ekici vd., 2019; Özdemir vd., 2018) ancak ebeveyn koçluğu stratejilerinin kullanılmadığı görülmüştür. Ulusal literatürde de erken müdahale çalışmalarında ebeveyn koçluğu kavramı ve stratejilerinin yaygınlaşmasının özellikle ebeveynlerin süreçte daha aktif olmaları açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Çocuklarının gelişiminde belirleyiciler olan ebeveynlere çocuğun gelişim alanları ve gelişimsel kazanımları bakımından yeterlilik kazandırmak, ebeveynin çocuğa ulaşma ve çocukla etkileşim kurma kapasitesini artırmak gibi çeşitli faydaları göz önünde bulundurulduğunda erken müdahalede ebeveyn koçluğu kavramı altı çizilmesi, üzerinde durulması ve hatta yaygınlaştırılması gereken bir kavram olarak görülmektedir. Bu bağlamda ebeveyn koçluğunun uygulama basamakları, ebeveyn koçluğu süreci ve uygulama sonuçlarının neler olduğunun bilinmesinin, ebeveynler, erken müdahale sağlayıcıları, öğretmenler için kritik öneme sahip olduğu söylenebilir.

Erken Müdahalede Ebeveyn Koçluğu Tanımı

Araştırmacılar, ebeveyn koçluğu uygulamasında hangi stratejilerin kullanıldığını belirlemek ve ev ziyaretlerinde daha kullanışlı olan stratejileri analiz etmek için ebeveyn koçluğu yapan müdahalecilerin gözlemlerini yürütmüşlerdir (Kemp ve Turnbull, 2014). Ebeveyn koçluğu, erken müdahalecinin olmadığı durumlarda, ebeveyn koçluğu stratejilerini bağımsız olarak uygulama yeterliliğine sahip olma kapasitesi oluşturmak amacıyla tasarlanan kademeli öğretim süreci olarak tanımlanmaktadır (Brown ve Woods, 2016). Engelli Bireylerin Eğitimi Yasası Bölüm C (IDEA, 2004 Akt: Lorio vd., 2020)'de ebeveyn koçluğu, ebeveynlerin erken müdahaleciler tarafından karar vericiler olarak çocuklara uygulanan müdahale sürecine dahil edilmesi sürecidir. Ebeveyn koçluğu, erken müdahaleciler tarafından çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamak için ebeveynlerle iş birliği ve ebeveynlere rehberlik yapmayı içeren ilişki temelli bir araçtır. Ebeveynlerin belirlediği önceliklere odaklanılarak uygulamaların günlük rutinelere gömülmesini içermektedir (Lorio vd., 2021). Ebeveyn koçluğu, ebeveynlerin var olan bilgilerini güçlendirmeleri ve yeni bilgiler beceriler kazanmalarını destekleyen

duygusal zekâ sağlayan hizmetleri de ifade etmektedir. Koçluk, bakıcıların becerilerini geliştirdikçe çocuk sonuçlarında da iyileşmeler görülmektedir. Koçluğun bu alanda önerilen uygulamaların başında gelmesinin sebebi, erken müdahaleci ile ebeveyn arasında iş birliğine dayanan bir süreç olmasıdır (Douglas vd., 2019).

Rush ve Shelden (2011)'a göre ebeveyn koçluğu, koçluk yapanın bir eylem veya uygulamanın etkililiğini belirleme, eylemin iyileştirilmesi ve kullanılması için bir plan geliştirme aracı olarak kendi eylemleri üzerinde düşünme yeteneğinin desteklendiği bir yetişkin öğrenme stratejisidir (Akt: Kemp ve Turnbull, 2014). Koçluk erken müdahaleciye değil ebeveyn odaklanarak çocuğun gelişimini ilerletmeye yardımcı olmakta, destekleyici bir ortamda iş birliğine dayanan bir süreç olarak görülmektedir. Bu ortamı geliştirmek için ebeveyn koçluğunun yargılayıcı değil erken müdahaleci ve ebeveynler arasında karşılıklı etkileşimleri içermesi gerekmektedir (Mickelson vd., 2020). Çocukların iletişimini desteklemek amacıyla ebeveyn ve bakıcılarla iş birliği yapmak, erken müdahale uygulamasının önemli bir parçasıdır (Brown ve Woods, 2016). Bu noktada koçluk, çocuğun hayatındaki önemli kişilerde, yeterlik ve güven geliştirmek amacıyla bilgi, beceri ve tecrübeleri paylaşarak ortaklık gerçekleştirmek için yapılandırılmış bir yöntem oluşturmaktadır (Rush vd., 2003). Bir başka ifadeyle ebeveyn koçluğu var olan becerileri geliştirerek yeni beceriler edindirmek ve ilerdeki durumlarda kullanmak üzere ebeveynin kapasitesini geliştirmek, ebeveynde müdahaleler hakkında derin bir anlayış oluşturmaktır (Rush ve Shelden, 2008; Akt: Synder vd., 2015).

Ebeveynler çocuklarıyla etkileşimde bulunmak için çaba sarf etmekte ve bunun sonucunda da çocuğun dil ve iletişim çıktılarında olumlu gelişmeler yaşanmaktadır. Yani erken müdahalecinin rolü, çocukla doğrudan çalışmaktan ziyade ebeveynlerin kapasitesini geliştirmek ve performansını teşvik etmektir (Akamoğlu ve Dinnebeil, 2017). Kemp ve Turnbull (2014) ebeveyn koçluğunu, erken müdahalecinin yönettiği talimatlar süreci aracılığıyla ebeveynlere çocuklarıyla birlikte belirli müdahale stratejilerinin kullanımının öğretilmesi olarak tanımlamıştır. Kemp ve Turnbull (2014)'un bir diğer ebeveyn koçluğu tanımı, ebeveyn ve erken müdahalecinin iş birliğine dayalı bir süreç aracılığıyla çocuğun gelişimini ilerletmek için ebeveyn kapasitesi oluşturmaktır.

Müdahaleci, ebeveyn ve çocuğun karşılıklı ilişkisini içermesi bakımından ebeveyn aracılı erken müdahale uygulamaları üç yönlüdür. Ayrıca ebeveyn tarafından uygulanan müdahaleler arasında belli ayrımlar söz konusudur. Bunlardan biri, müdahaleci ve ebeveynin rolüyle ilgilidir. Bir yanda müdahaleci, ebeveyn talimatlar vererek bilgi sağlamaktadır. Diğer taraftan ise müdahaleci ile ebeveyn bir ortaklık geliştirerek bilgi ve talimat alışverişi yapmaktadır. Böylece ebeveyn koçluğunda hem ilişkisel hem de katılımcı uygulamalarından bahsedilmektedir. Erken müdahaleciler, rehberlik ve geri bildirim sunarken müdahalenin nasıl uygulandığı konusunda karar verici ve işbirlikçi olarak ebeveynleri sürece dahil etmektedir (Brown & Woods, 2016). Erken müdahaleciler olumlu yetişkin-çocuk etkileşimini desteklemek ve planlanmış öğretimi kolaylaştırmak için ebeveynler veya birincil bakıcılarla yürüttükleri ebeveyn koçluğu stratejilerini kullanmaktadır (Inbar-Furst vd., 2019). Koçluk seanslarına (1) ebeveynlerin gözlem, eylem ve yansıtma süreci aracılığıyla çocuklarla etkileşimlerinde olumlu değişiklikler yapmalarını desteklemek ve (2) ebeveyn/çocuk sonuçlarının elde edilmesini sağlamak üzere iki temel hedef eşlik etmektedir. İşbirliğine dayalı ilişkileri temel alan koçluk, çocuğun doğal ortama katılımına odaklanan sonuçlara ulaşmak amacıyla stratejiler seçmek ve uygulamak için aileler, bakıcılar ve erken müdahaleciler arasında geçen konuşmaları teşvik ederek destekleyici yapı sağlamaktadır (Rush, Shelden ve Hanft, 2003). Ebeveyn koçluğu, öğrenilen becerilerin uygulanmasını kolaylaştırmak ve ebeveynleri bebekleriyle etkileşim kurma yollarını öğrenmede desteklemek için ailelerin evinde günlük rutinler ve etkinlikler bağlamında veya sınıf ortamında gerçekleşmektedir (Inbar-Furst vd., 2019; Krick Oborn & Johnson, 2015). Müdahalenin çocuğun doğal ortamında rutinlerine

dahil edilerek yürütülmesi, bir yetişkin eşliğinde çocuğun öğrenmesini sağlayacak daha öngörülebilir ve işlevsel uygulama fırsatı sunulmasını amaçlamaktadır (Krick Oborn & Johnson, 2015; Stewart & Applequist, 2019).

Koçluk etkileşimleri üç ortak özellik olan kişisel keşif, anlamlı performans odağı ve süreç yönelimine odaklanmaktadır. Etkili koçluğun ilkeleri şu şekildedir (Rush vd., 2003);

- Koçluğun, iş birliği ve gönüllülük esasına dayandığından emin olunmalıdır.
- Olumlu gelişmeler için ufak adımlar atılarak çocuğun başarısı desteklenmelidir.
- Devam etmeden önce çocuğun yeni beceride yeterlilik kazanması için fırsatlar oluşturulmalıdır.
- Yeni beceriler için teşvik ve destek sağlanmalıdır.
- Çocuğun kendini keşfetmesini kolaylaştırmak için durumların karşılıklı olarak analizi yapılmalıdır.
- İyileştirme seçeneklerini kendi keşfetmesi için seçenekler birlikte düşünülmelidir.

Ebeveyn koçluğu süreci aile üyeleri, çocuğun bakımını sağlayan kişiler ve erken müdahale ekibi ile yürütülmektedir. Erken müdahaledeki her konuşma ebeveyn koçluğu için bir fırsattır (Rush vd., 2003). Ebeveyn koçluğu süreci şu şekildedir (Stewart & Applequist, 2019):

1. Ebeveyn ve koçun ev ziyaretleri sırasında ne yapacaklarını kararlaştırdığı ortak planlama yapması,
2. Yeni beceri ve strateji geliştirmek için bir müdahale sırasında gözlem yapılması,
3. Ortak planlamada karar verilen stratejilerin ebeveyn tarafından uygulanması,
4. Ebeveyn ve koç tarafından stratejilerin gerektirdiği gibi derinlemesine düşünülmesi,
5. Ebeveyne yardımcı olacak bilgi ve stratejileri sunmak için koçun geri bildirimde bulunması.

Ebeveyn Koçluğu Stratejilerinin Tanım ve Açıklamaları

“Ebeveyn” kelimesi, çocuğun biyolojik anne babasını, velilerini ve birincil bakıcılarını ifade etmektedir. Erken müdahaleci kavramı da ebeveyne koçluk yapan kişi anlamına gelmektedir (Pellechia vd., 2020). Bu kavramlar, incelenen çalışmalarda ebeveyn koçluğunu açıklarken birbirinin yerine kullanılmıştır. Erken müdahaleci ve ebeveyn koçu kavramları da koçluk stratejilerinin tam olarak anlaşılması ve ebeveyn koçlarının gerek konumu gerekse rolü bağlamında birbirinin yerine kullanılmıştır. Açıklanan ebeveyn koçluğu stratejileri senaryo veya formülden ziyade ebeveyn koçu (erken müdahaleci) ve ebeveyne (bakıcı) bilgi sunma, stratejileri öğrenme, sorunları ebeveyn tarafından belirtilen şekilde çözme fırsatı sağlayan tanımlamaları verilmiştir (Friedman vd., 2012). Rush ve Sheldon (2011), (a) ortak planlama, (b) gözlem, (c) eylem, (d) yansıtma ve (e) geri bildirim olmak üzere beş ebeveyn koçluğu stratejisi belirlemiştir.

Ebeveynleri, ebeveyn koçluğunun olası alıcısı olarak görmüşlerdir (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017; Douglas vd., 2019; Kemp & Turnbull, 2014). Friedman vd. (2012), araştırmaları doğrultusunda ebeveyn koçluğuna yeni stratejiler eklemiştir. Bu stratejiler (a) *konuşma ve bilgi paylaşımı*, (b) *gözlem*, (c) *gösteri/ modelleme*, (d) *doğrudan öğretim*, (e) *geri bildirimli bakıcı uygulaması*, (f) *ortak etkileşim*, (g) *geri bildirimli rehberli uygulama*, (h) *problem çözme*yi içermektedir (Akamoğlu ve Dinnebeil, 2017; Douglas vd., 2019; Kemp & Turnbull, 2014; Synder vd., 2015). Belirtilen ebeveyn koçluğu stratejilerinin tanım ve açıklamaları 14 çalışmadan yola çıkılarak şu şekilde ifade edilebilir.

Konuşma/Bilgi Paylaşımı: Erken müdahaleci ve ebeveyn arasında geçen, çocuk veya ebeveynin sorun ve önceliklerine yönelik soru ve yorumların paylaşılmasıdır (Lorio vd., 2020). Bilgi paylaşımı, erken müdahaleci ve bakıcı arasındaki ilişkiyi sürdürmeye odaklanan çok amaçlı ve çift yönlü bir stratejidir. Ebeveyn ve erken müdahaleci müdahale hakkında bilgi paylaşır, çocuğun ve ailenin sonuçlarıyla ilgili yorumda bulunur, soru sorar ve cevaplar. Bu strateji aile ziyaretleri, son oturumdan bu zamana yapılan güncellemeler, yeni önceliklerle ilgili bilgi vermesine ve önceki oturumlarda gelen aile taleplerinin cevaplamasına olanak sağlamaktadır. Bilgi paylaşımı, ebeveyn koçluğunun başlangıç ve bitiş noktasıdır (Friedman vd., 2012; Sone vd., 2021).

Başlatma/Ortak Planlama: Koç ve ebeveyn arasında geçen stratejilerin nasıl ve ne zaman yerleştirileceğine, uygulamanın planlanmasına ilişkin yapılan anlaşma ve iş birliği konuşmalarıdır (Barton & Lissman, 2015; Lorio vd., 2020; Mickelson vd., 2020). Ebeveyn koçu ve ebeveyn, çocuk veya aile için hedef belirlemek ve bu hedeflere nasıl ulaşılacağına ilişkin plan geliştirmek için iş birliği yapmaktadır (Inbar-Furst vd., 2019; Mickelson vd., 2020). Ortak planlama ebeveynin bilgi ve becerini düzeyini belirlemeyi, ebeveynle yapıcı ve yargılayıcı olmayan bir dille etkileşim kurmayı, hedef beceriler ve zaman çizelgesi belirlemeyi, ebeveynle hedef beceriler hakkında konuşmayı içeren stratejidir (Rush & Shelden, 2011 Akt: Douglas vd., 2019). Aynı zamanda çocuğun becerileriyle aile rutinleri arasındaki uyumu oluşturmaya ve uygulamaya yardımcı olmaktadır (Rush & Shelden, 2011 Akt: Mickelson vd., 2020). Ebeveyn koçu ve ebeveyn, ev ziyaretleri sırasında müdahalelerde odaklanmak istedikleri konuları tartışarak planlamaktadır. Ebeveyn koçu, çocuğun ihtiyaçları ve ebeveynin endişeleri hakkında bilgi toplamalı; stratejileri, muhtemel ebeveyn ve çocuk sonuçlarıyla birlikte günlük rutinelere ne zaman, nasıl ve nerede dahil edeceğini ebeveynle birlikte planlamalıdır (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017). Koçun rolü, ebeveyne destekleyici bir ortam oluşturarak olumlu, güvene dayanan bir ilişki kurmak; ebeveynin bilgi ve becerisini belirleyerek öncelikli hedeflere odaklanmak; çocuğun güçlü yanlarını ve sahip olduğu becerileri belirleyerek müdahale hedeflerine ulaşmak için nasıl çalışmaları gerektiğini ebeveyne açıklamaktır (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017). Shelden ve Rush (2013) ortak planlama aracılığıyla ebeveynlerden genel koçluk stratejilerinin etkisi hakkında geri bildirim toplamayı içeren tartışmaların başladığını vurgulamaktadır. Çünkü ortak planlama süreci, çocuk, ebeveyn ve müdahale sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla edinilen bilgilerden yararlanmanın, hizmet kalitesini ve etkisini artırmanın bir yoludur (Akt: Mickelson vd., 2020).

Gözlem: Koçun bir öneri veya geri bildirimde bulunmadan yeni beceriler ve fikirler geliştirmeye yardımcı olmak için bakıcının eylem ve uygulamalarını gözlemlemesini içermektedir (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017; Brown & Woods, 2016; Lorio vd., 2020; Sone vd., 2021). Gözlem, ziyaret boyunca gerçekleşir ve erken müdahaleci ile ebeveynin karar verme sürecinin ayrılmaz parçasıdır (Friedman vd., 2012). Erken müdahaleci gözlem yaparken, ebeveyn çocukla birlikte çalışmaktadır (Krick Oborn & Johnson, 2015). Gözlem esnasında erken müdahaleci herhangi bir geri bildirim veya öneri sunmaz. Ebeveynin kullandığı destekleri, çocuk ve ebeveynin nasıl etkileşime girdiğini not alarak bir rutin esnasında neler yaşandığını izler (Friedman vd., 2012; Krick Oborn & Johnson, 2015).

Dört farklı gözlem türünden söz edilebilmektedir. Buna göre (1) koç, ebeveynin uyguladığı yeni beceriyi, (2) ebeveyn, koçun uyguladığı yeni bir teknik, strateji veya beceriyi, (3) ebeveyn, durum esnasında çocuğun öğrenmesi sağlayacak davranışları (yani kendini), (4) koç veya ebeveyn çevrenin özelliklerini gözlemlemektedir (Rush vd., 2003). Ebeveyn koçu, koçluk uygulaması gerçekleşmeden önce, ebeveyn-çocuk etkileşimini gözlemler. Sonrasında ise ebeveyn koçu bir strateji oluştururken ebeveyn koçu gözlemler. Son olarak da ebeveyn koçu, ebeveynin çocuğa uyguladığı koçluk stratejilerini gözlemler. Ebeveyn koçu aile rutini veya etkinliği sırasında ebeveyn-çocuk etkileşimini gözlemlemeli, ebeveynin stratejileri kullanma durumuna dair notlar almalı, gözlem notlarını ebeveynle paylaşmalıdır (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017).

Doğrudan Öğretim: Erken müdahaleci, ebeveyn koçluğu stratejilerini, çocuk gelişimi ve stratejilerin neden veya nasıl uygulanacağıyla ilgili olarak sözlü, yazılı veya video içerikleri aracılığıyla yeni bilgiler sunmaktadır (Brown & Woods, 2016; Krick Oborn & Johnson, 2015). Erken müdahaleci doğrudan öğretim yoluyla bakıcının bilgi, beceri ve kapasitesini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bir stratejinin, çocuğun desteklenmesinde nasıl yardımcı olduğunu öğrenmek ebeveynin stratejiyi daha tutarlı kullanmasında etkili olabilmektedir (Friedman vd., 2012; Krick Oborn & Johnson, 2015; Lorio vd., 2020).

Gösteri/Modelleme: Ebeveyn koçunun, ebeveyn için erken müdahale stratejilerini modellemesini ve ebeveynin anlamasını kolaylaştırmak için eşzamanlı anlatım yapmasını içermektedir. Ebeveyn gözlem yaparken ebeveyn koçu çocukla uygulama yapabilir veya ebeveyn, erken müdahale stratejilerini kullanarak pratik yaparken ebeveyn koçu ise rehberlik ve geri bildirim sunabilir. Ebeveyn koçu modellemeden hemen önce, modelleme anında veya modellemenin hemen sonrasında açıklama yapmaktadır. Ebeveyn koçu, modelleme ve koçluk etkileşimleri sayesinde, öğrenilen stratejileri kullanabilmesi için ebeveyni uygulamaya dahil etmektedir (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017; Brown & Woods, 2016; Lorio vd., 2020; Krick Oborn & Johnson, 2015). Ebeveyn koçu, uygulama sırasında veya sonrasında yaptıklarını anlatmak için yorum yapmaktadır (Krick Oborn & Johnson, 2015). Gösteri ebeveynlere, stratejinin kullanımını izleme ve çocuğun tepkilerinin farkına varma olanağı sunmaktadır (Friedman vd., 2012).

Uygulama: Ebeveynin, erken müdahale stratejilerini kullanarak pratik yapmasını, erken müdahaleciden rehberlik ve geri bildirim almasını içermektedir (Barton & Lissman, 2015; Lorio vd., 2020). Uygulamalar, ebeveynin yeni bir beceri veya strateji uygulaması, gelecekteki bir olayı nasıl ele alacağını düşünmesinden oluşmaktadır (Rush vd., 2003). Ebeveyn koçu her uygulamada stratejileri kullanma pratiği yapması için ebeveyne fırsat sağlamalıdır (Barton & Lissman, 2015). Ebeveyn mevcut bilgileri kullanarak yeni öğrendiği bilgi veya stratejiyi rutin zamanlarında uygular. Ebeveyn çocukla doğrudan etkileşim kurar. Ebeveyn uygulaması aynı zamanda ebeveyn koçu için ebeveyni gözleme, ebeveyne stratejilerin kullanımıyla ilgili destek ve öneri sunma fırsatı vermektedir (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017).

Geri Bildirim: Geri bildirim, ebeveynin müdahale performansına ilişkin olumlu teşvik veya yorum olarak tanımlanmaktadır (Barton & Lissman, 2015; Krick Oborn & Johnson, 2015). Ebeveyn koçunun, ebeveyne erken müdahale stratejisi kullanımıyla ilgili geri bildirim sunmasıdır (Lorio vd., 2020). Geri bildirim sağlamak, uygulamaların doğru kullanımını teşvik etmede, değişikliklerin genellenmesi ve sürdürülmesini sağlamada önemli bulunmuştur (Inbar-Furst vd., 2019). Geri bildirim çocuğun ya da ebeveynin performansına veya katılımına yönelik yapılabilir (Brown & Woods, 2016). Geri bildirim sözlü (müdahale esnasında), yazılı (özetlenmiş ziyaret formu veya e-posta ile), video yoluyla (ebeveyne bir müdahale videosu izletilerek) yapılabilir (Inbar-Furst vd., 2019; Krick Oborn & Johnson, 2015). Örneğin koç anneye kendi belirlediği gözlem süresi boyunca hedef stratejiyi kullanma sıklığını söyleyebilir (Barton & Lissman, 2015). Ebeveyn koçu böylece ebeveyne, çocuğun gelişim

alanları için bilgi ve fikir sağlamakta, sonraki davranışlarda stratejilerin etkin kullanımı için önerilerde bulunmaktadır. Koçun ebeveyne açıklayıcı, bilgilendirici, olumlu ve düzeltici geri bildirimde bulunması önemlidir. Koçun “Aferin” gibi bir ifade yerine “Seçenekleri net olarak sundunuz.” gibi gözlemlendiği öğretim uygulamalarına yönelik tanımlayıcı ve yargılayıcı olmayan tutarlı geri bildirim sağlaması gerekmektedir (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017). Ebeveyn koçları, ebeveynlere nasıl (yazılı, sözlü gibi) ve ne zaman (müdahale sonunda veya sırasında) geri bildirim vereceğini iyi bilmelidir.

Ebeveyn koçları düzeltici olmayan (sadece bir hatayı tanımlayan), düzeltici (bir hatayı düzeltmenin yollarını açıklayan), genel (“tamam” gibi belirli olmayan bir yanıt), pozitif (ebeveynin uygulamasını veya davranışını öven şekilde) ve belirli (nesnel bilgi sunmak gibi) geri bildirim sunabilirler (Inbar-Furst vd., 2019). Ebeveyn koçu, ebeveynin stratejiyi uygulamasına ya da çocuğun katılımını sürdürmesine yardımcı olmak amacıyla rutinlere yönelik tavsiyeler ve uygulamalı destek olanağı sağlayabilir (Friedman vd., 2012). Geri bildirim dozu veya yoğunluğu, ebeveyn koçunun özelliklerine bağlıdır. Ancak yine de farklı uygulamaların kullanımı teşvik etmek için, koçluğa ne kadar ihtiyaç duyulduğu konusu daha çok araştırmayı gerektirmektedir (Krick Oborn & Johnson, 2015).

Problem Çözme: Erken müdahaleci ve ebeveynin, çocuğun zorlayıcı davranışlarıyla ilgili sorunları belirleyerek ilerideki uygulama aşamalarında yapılabilecek değişiklikleri belirlemelerine ilişkin tartışmalarını içermektedir (Barton & Lissman, 2015; Lorio vd., 2020). Erken müdahaleci ve ebeveyn, rutinleri ve erken müdahale sonuçlarını tartışırken her ikisinin de sürece dahil olması beklenmektedir (Krick Oborn & Johnson, 2015). Problem çözme, ebeveynlere güven ve yeterlik kazandırma fırsatı sunmaktadır (Romano & Schnurr, 2020).

Yansıtma: Bu aşamanın amacı, ebeveynin davranışları ve uygulamalarını analiz etmesini sağlayarak sürekli gelişimini desteklemektir (Rush vd., 2003). Öz farkındalık ve değerlendirmeyi kullanarak ve çeşitli bakış açıları değerlendirerek belirsiz olan duruma tutarlılık kazandırılması sürecidir (Inbar-Furst, Douglas & Meadan, 2019). Ebeveyn ve koçun, erken müdahaleyle ilgili neyin iyi gittiğini, neyin zor olduğunu değerlendirmesi, farklı nelerin yapılabileceğine ilişkin fikrini paylaşmasıdır (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017; Lorio vd., 2020; Synder vd., 2015). Bir diğer tanıma göre bireyin, kendi bilgi ve uygulamasını içeren deneyimlerini gözden geçirmesi ve değerlendirmesidir. Bilgi ve deneyimlerin açıklamalarını, farklı bakış açılarının kabulünü, potansiyel davranışların oluşturulmasını ve uygulamaların işlevsel olup olmadığına ilişkin değerlendirmeleri içeren üstbilşsel bir süreç olarak kabul edilmektedir (Lorio vd., 2021). Müdahalecinin desteğiyle ebeveynin alternatifleri değerlendirmesi veya süreçle ilgili duygularını ifade etmesini içermektedir (Brown & Woods, 2016). Yansıtma süreci, ebeveyn koçları ve ebeveynlerin, çocuğun ilerlemesini devamlı olarak incelemesini ve değerlendirmesini sağlamaları, ebeveynin öğrenme ve gelişimini desteklemesi açısından çok önemlidir (Inbar-Furst vd., 2019).

Ebeveynin uygulamasından sonra, koçun ebeveyni kendini yansıtmaya teşvik etmesi gerekmektedir. Ebeveyn koçu, ebeveyni bilgi ve becerileri üzerinde düşünmeye teşvik etmelidir. Yansıtma genellikle, erken müdahaleciler tarafından bir deneyimi değerlendirme ve müdahale konularına ilişkin tartışma sırasında ebeveynlere rehberlik edecek sorular aracılığıyla başlatılmaktadır. Koç ebeveyninden daha fazla yanıt almak için açık uçlu sorular sormalıdır (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017; Inbar-Furst vd., 2019; Lorio vd., 2021). Yansıtma aracılığıyla koç, tespit edilen sorunları veya ihtiyaçları ele almak için strateji ve çözümleri keşfetme yolunda ebeveyni destekler (Rush vd., 2003). Koç ebeveyne “Uygulama deneyiminiz nasıldı?”, “Ne iyi gitti?”, “Bu hafta karşılaştığınız bazı engeller nelerdi?”, “Bu uygulamanın nasıl kullanılacağı hakkında başka ne bilmek istersiniz?”, veya “Başka ne yapabilir veya deneyebilirsiniz?” gibi sorular sormalıdır (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017;

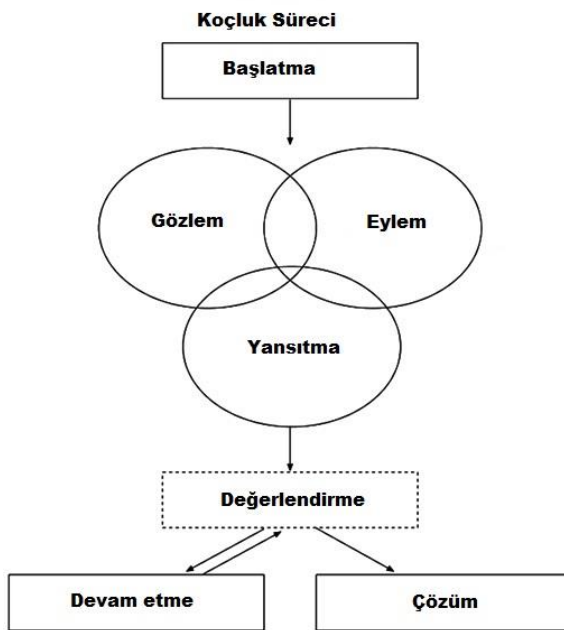
Inbar-Furst vd., 2019). Nesnel, yorumlayıcı ve eleştirel olmak üzere üç tür yansıtmadan bahsedilmektedir. Nesnel yansıtma; erken müdahaleci ve ebeveynleri, müdahale oturumlarını gözden geçirme konusunda destekleyebilecek, var olan veya daha önce gözlemlenen deneyimlere dayanmaktadır. Yorumlayıcı yansıtma; bir oturumda işe yarayan ve yaramayan uygulamaları, bir yaklaşım veya sonuçla ilgili duyguları içeren deneyim ve yargılardır. Eleştirel yansıtma ise; sonraki adımlara karar vermeden önce olası çözümlerin araştırılarak bir strateji, deneyim veya becerinin nasıl geliştirilebileceğinin tartışılmasıdır. Eleştirel yansıtma ileriye ve iyileştirmeye odaklanılmaktadır (Lorio vd., 2021).

Bir başka yansıtma türleri tanımlayıcı, bilgilendirici ve değerlendiricidir. Tanımlayıcı yansıtma bir uygulamanın kullanılması için planlama ve karar verme üzerinde düşünmeyi içermektedir. Bilgilendirici yansıtma, eylem ve uygulamanın kullanımı hakkında düşünmeyi içermektedir. Değerlendirici yansıtma ise nelerin farklı yapılacağı ve sonraki uygulamaların nasıl farklılaştırılacağı konusunda düşünmeyi içermektedir (Inbar-Furst vd., 2019). Her soruya farklı yanıt almak için koçun her seferinde yalnızca bir yansıtıcı soru sorması önemlidir. Yansıtma koç ve ebeveyn için uygulamadaki başarıları gözden geçirmek ve ebeveynin uygulamada yaşadığı zorlukları analiz etmek için bir fırsattır. Koçun rolü ebeveynin güçlü yanlarını keşfetmesine, iyileştirmesi gereken alanları belirlemesine yardımcı olmaktadır (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017).

Değerlendirme: Ebeveyn koçu, ebeveynin tüm koçluk sürecini ebeveynle birlikte analiz etmektedir. Burada amaç koçluk sürecinin etkililiğini gözden geçirmektir (Rush vd., 2003). Sonraki uygulamada nelere odaklanmak istediklerini tartışmaktadır. Ebeveyn koçu ve ebeveyn, stratejilerin doğru kullanımı ve çocuğun öğrenme durumları hakkında tartışarak uygulamanın başarılı olup olmadığını belirlemektedir (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017). Koç her müdahale oturumundan sonra şu soruları yanıtlamalıdır (Rush vd., 2003): (1) “Koçluk sürecinde bir değişiklik yapmam gerekiyor mu?”, (2) “Koç olarak devam etmem gerekiyor mu?” ve (3) “Ebeveyne amaçlanan sonuçlara ulaşması için yardım ediyor muyum?”

Şekil 1

Koçluk Süreci Şeması



(Rush vd., 2003)

Koçluk, bireyleri amaçlı olarak geliştirmeye yardımcı olmak için bir dizi öğrenilmiş beceri gerektirmektedir. Koçluk sürecinin aşamaları (Şekil 1); (1) başlatma, (2) gözlem veya eylem, (3) yansıtma, (4) değerlendirme ve (5) devam veya çözüm şeklindedir (Rush vd., 2003).

Ebeveyn Koçluğunun Uygulanmasındaki Zorluklar

Rush vd. (2003), doğal ortamlarda ebeveynlerle iş birliğini somutlaştıran ebeveyn koçluğu çalışması yayınlamıştır. Ancak yaygınlaşmaya başlayan ebeveyn koçluğu, on yılın sonunda kullanılması noktasında erken müdahaleciler için hala sınırlayıcı ve zorlayıcı olmuştur (Kemp & Turnbull, 2014). Çünkü ebeveyn koçluğu stratejileri karmaşık ve çok yönlüdür. Erken müdahalecilerin bu karmaşık ve birbirine bağlı uygulama stratejilerine hâkim olması gerekmektedir (Friedman vd., 2012; Kemp & Turnbull, 2014; Romano & Schnurr, 2020). Koçluğun uygulanması ve benimsenmesinde yaşanan zorluk, erken müdahalecinin, ebeveyn koçluğu stratejilerini ve bunların uygulanmasını tam olarak anlayamamasından kaynaklanmaktadır (Stewart & Applequist, 2019). Ebeveyn koçluğu kullanan erken müdahaleciler, çocuğu gözlemek, değerlendirmek ve detaylı çocuk gelişimi bilgisine sahip olmak gibi çocuk odaklı becerilere sahip olmalıdır. Ayrıca erken müdahaleciler uygulanacak koçluk stratejisinin neden ve nasıl kullanılacağını açıklayabilmelidir. Erken müdahalecinin çocuğa veya ebeveynlere yönelik becerilerdeki uygulama zayıflıkları, ebeveyni ve aileyi destekleme yeteneğini sınırlamaktadır (Romano & Schnurr, 2020). Ebeveyn koçluğunda müdahale, uygulama ve değerlendirmede ebeveyn bağımsızlığını sağlamak için yönlendirmelerin azaltılması öğretilmektedir. Müdahale aşamaları ilerledikçe erken müdahalecilerin ebeveynleri daha az harekete geçirmesi beklenmektedir. Ebeveyn yönlendirmesine daha yoğun problem çözüme ve yansıtma gerektiren yeni hedefler eklenmesi, müdahale yönlendirmelerinde artışa yol açabilmektedir. Aynı zamanda yönlendirme sıklığı ebeveynin katılımıyla ilişkili olabilmektedir. Ebeveynler özellikle müdahalenin başlarında görüşlerini paylaşmak için yönlendirmelere ihtiyaç duyabilmektedir (Lorio vd., 2021). Araştırmalar, doğrudan talimat olarak başkalarına geri bildirim sağlamayı gerektiren stratejileri uygulamanın profesyoneller için bile zor olabileceğini göstermektedir (Friedman vd., 2012).

Ebeveyn koçları, koçluk uygulamasının tanım ve açıklamalardaki kadar kolay olmadığını ifade etmiştir. Özellikle çekingen iletişim tarzına sahip ailelerle çalışmanın zor olduğunu belirtmişlerdir (Stewart & Applequist, 2019). Erken müdahaleciler tarafından belirtilen zorluklar, problem çözüme ve yansıtmanın ebeveyn koçluğu uygulamaları sırasında nasıl kolaylaştırılacağına bilinmemesinden kaynaklanıyor olabilir. Araştırmacılar ve profesyoneller, problem çözüme ve yansıtmayı açıkça tanımlamalı, ne zaman, nasıl ve neden problem çözüme ve yansıtmanın kullanılması gerektiğini anlamaları konusunda aile merkezli bir destek sunmalıdır (Lorio vd., 2020). Tanım ve prosedürlerle ilgili açıklamaların yetersiz olması, yansıtmanın bir ebeveyn koçluğu stratejisi olarak kullanımını ve diğer koçluk stratejilerinin kullanımını etkilemesi muhtemeldir (Lorio vd., 2021).

Ebeveyn koçluğu uygulamalarındaki zorluklardan bazılarının ebeveynlerin müdahale uygulamalarına dahil edilmekten veya rahat alanlarından çıkmaktan ve erken müdahaledeki rollerini tam olarak anlayamamaktan kaynaklandığını bildirilmiştir. Bu durum kısmen erken müdahalecilerin hangi davranışların iş birliğini, ebeveyn koçluğunu oluşturduğunu ve beklentinin sınırlarını anlamamasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca ebeveyn koçluğu uygulaması başlangıcındaki ebeveyn tutumları da başlangıç ve süreç için zorluk oluşturabilmektedir. Ailenin, ebeveyn koçluğu uygulamalarının konseptine alışık olmaması, ebeveynlerin bilişsel sağlıkları veya dil zorluklarına sahip olması, stres yaşamaları, birden fazla çocukları olması, çocukların hareketli oyun oynamasını uygun bulmayan kültüre sahip

olmaları, zaman kısıtlaması veya programlama zorluğu, ebeveyn koçluğuna ilişkin belirtilen diğer zorluklardır (Douglas vd., 2019; Friedman vd., 2012). Ebeveynlerin, koçluk uygulamaları sırasında yaşadıkları zorlukları anlamak için uygulama öncesi ve sonrasında ebeveynlerle görüşmeler yapılmıştır. Sonuçlar, ebeveynlerin çocuk odaklı stratejilere güveninin azaldığında, hiçbir şey yapmadıklarını hissettiklerinde ve çocukla az çalışmanın ebeveyn koçları tarafından olumsuz algılanacağını düşündüklerinde zorluk yaşadıkları şeklindedir (Krick Oborn & Johnson, 2015).

Yansıtma, müdahale sürecinin iyileştirilmesi için yeniden gözden geçirilmesini sağlaması açısından zorlayıcı bir beceridir. Çünkü zaman, duygusal bağlılık, kişisel inanç ve değerlerin sorgulanması için bireyin konfor alanının dışına çıkmasını gerektirmektedir (Inbar-Furst vd., 2019). Ayrıca yansıtma sürecindeki ayrıntı eksikliği, uygulama ve araştırmada yansıtma stratejisinin tekrarlanmasını zorlaştırmaktadır (Lorio vd., 2021). Dolayısıyla ebeveynler, ebeveyn koçluğu stratejilerini ilk öğrendiklerinde, kendi bilgi ve uygulamalarını objektif olarak yansıtamayabilirler. Yeni bilgileri uygularken ve ebeveyn koçluğu stratejilerini hedeflenmeyen rutinler sırasında nasıl uygulayacakları konusunda detaylı düşünmek için erken müdahalecilerin desteğine ihtiyaç duyabilirler (Lorio vd., 2021). Yapılan bir çalışmada erken müdahaleciler, ebeveynlere geri bildirimde bulunmanın zor olduğunu bildirmişlerdir. Bunun temel nedeninin yansıtma ve geri bildirim arasında doğru dengeyi kurmanın zor olduğu ifade edilmiştir (Douglas vd., 2019). Erken müdahaleciler, ebeveyn koçluğu stratejileri ile ilgili anket soruları sorulan ve müdahalecilerin koçluk uygulamalarının incelendiği bir çalışmada, katılımcılara ebeveyn koçluğu stratejileri sorulmuş, müdahale uygulamaları da incelenerek her bir stratejiye ankette ve uygulamada verilen önemler kaydedilmiştir. Çalışma sonucunda,

- Her koçluk uygulamasının katılımcılar tarafından önemli görüldüğü;
- Gözlem özelliğinin, belirtilen önem ve kullanım arasındaki en büyük farka sahip olduğu;
- Sonraki farkların eylem ve yansıtma olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Douglas vd., 2019).

Görüldüğü gibi tanım ve bilgi eksikliği hem ebeveyn koçluğunda hem de ebeveyn koçluğu stratejilerinde mevcuttur. Erken müdahalecileri, koçluğu oluşturan dinamikleri ve iş birliği uygulaması olarak nasıl yürütüleceği konusunda emin olmadıklarında, uygulama sırasında ebeveynlere etkili koçluk yapmak için neyi değiştirmesi gerektiğini anlamaları zorlaşmaktadır (Friedman vd., 2012; Kemp & Turnbull, 2014).

Ebeveyn ve Çocuk Üzerindeki Etkileri/ Sonuçları

Ebeveyn koçluğunun uygulanmasındaki muhtemel zorluklara rağmen bebek ve çocuklara, ebeveynlere, erken müdahalecilerle önemli faydalar sağlayabilmektedir. Ebeveyn koçluğu, ebeveynin yeterliliğini ve kapasitesini geliştirmekte, ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkileri kolaylaştırmakta, bunun sonucunda da çocuğun gelişim ve öğrenmesindeki güveni, yeni beceriler edinme yeteneği ve müdahale miktarı artmaktadır (Brown & Woods, 2016; Inbar-Furst vd., 2019; Douglas vd., 2019). Ebeveyn koçluğu, ebeveynler için yalnızca verimli ve etkili değil aynı zamanda güçlendiricidir. Genellikle ebeveynler ve erken müdahalecilerin yakın ilişkisiyle sonuçlanmaktadır (Stewart & Applequist, 2019). Koçluk hem ilişkiye yönelik hem de müdahaleci tarafından yönlendirilen bir süreç olduğundan, koçluğun çocukların gelişimsel kazanımları üzerinde olumlu etkisi olduğu bilinmektedir (Kemp & Turnbull, 2014). Koçluk, erken müdahalecilerin olmadığı zamanlarda erken müdahale hizmetlerinin gerçekleştirilmesini sağladığı için çocukların doğal ortamlarda öğrenme fırsatlarını

artırmaktadır (Inbar-Furst vd., 2019). Son 10 yılda rutin temelli ebeveyn koçluğu uygulamasına ilişkin yürütülen çalışma sonuçlarına göre, ebeveynin koçluk stratejilerini kullanmaları ile çocukların iletişim üretimi arasında pozitif ilişki olduğu bulunmuştur (Brown & Woods, 2016; Romano & Schnurr, 2020). Ayrıca ebeveyn koçluğu stratejileri, iletişim stratejileriyle birlikte kullanıldığında, çocukların iletişim kapasitelerinin artırmaktadır (Brown & Woods, 2016). Ebeveyn koçluğu, ebeveynlere çocuklarının dil ve iletişim becerilerinin edinmelerini kolaylaştırmaları konusunda yardımcı olmaktadır. Ayrıca çocuklara doğal ortamda eğitim verilmesi, kazandıkları yeni becerileri diğer durumlara genellemesi noktasında desteklemektedir. Çünkü becerileri rutinlerde ve etkinliklerde uygulama fırsatı bulmaktadır (Akamoğlu & Dinnebeil, 2017).

Yıkıcı davranışlara sahip çocukların ebeveynleriyle yürütülen ebeveyn koçluğu uygulamalarının meta-analizini içeren bir çalışmada ebeveyn koçluğu uygulamasının hem ebeveyn hem çocukta olumlu etkilerle sonuçlandığı bulunmuştur (Sone vd., 2021). Ebeveyn koçluğu uygulamasından önce çocuklarının sosyal-duygusal gelişimleri hakkında endişeleri olan annelerin koçluk uygulamasından sonra endişeleri azalmıştır (Barton & Lissman, 2015). Ebeveyn koçluğu uygulanması çocukların yeteneklerine ilişkin olumlu algıda artış, çocuklara karşı ebeveyn duyarlılığı puanlarında artış, ebeveyn stresinde azalma, kişisel yetenek ve öz-yeterlik algısında artış ve ebeveyn ile erken müdahaleci arasındaki iş birliğinde artış sağlamıştır. Ayrıca ebeveynlerle koçluğun kullanıldığı çalışmaların çoğunda çocukların gelişimsel ilerleme kaydettiği sonucuna ulaşılmıştır (Kemp & Turnbull, 2014).

Ebeveyn koçluğunun, yetişkin öğrenmesini teşvik eden en etkili yöntem olduğu, koçluk uygulamasına katılan ebeveynlerin olumlu deneyim yaşadıkları bilinmektedir (Inbar-Furst vd., 2019; Sone vd., 2021). Kemp & Turnbull (2014) analizini yaptıkları sekiz çalışma çerçevesinde, ebeveyn koçluğuna ilişkin çocuk sonuçları ile bağlantılı ebeveyn sonuçlarının belgelendiği sonucuna ulaşmışlardır. Hangi koçluk stratejisinin ebeveynleri hangi sonuca ulaştırdığını tespit etmek zordur. Ancak önemli ve gözden kaçan bir diğer açı, ebeveyn koçluğunun ebeveynlerin yaşam kalitesi üzerindeki etkisidir. Gelişimsel geriliğe sahip bir çocuğun ailesi açısından aile üyelerinin trajik, uzun vadeli ve yaşamı değiştiren bir olay yaşadığı söylenebilir. Dolayısıyla çocukları için bilgi, destek ve hizmete ihtiyaç duymaktalar. Brown ve Woods (2015), otizm spektrum bozukluğu, down sendromu veya gelişimsel gecikmeleri olan çocuklar için uygulanan ebeveyn koçluğunun etkilerini araştırmıştır. Dokuz ebeveyn ve çocuk katılımcıyla çalışmış; katılımcıların sekizi, ebeveyn koçluğu uygulamalarındaki strateji kullanım sıklığını artırmıştır (Akt: Brown & Woods, 2016).

Ebeveyn koçluğunda hangi strateji kullanılırsa kullanılsın olumlu ebeveyn-çocuk sonucu elde etmek için stratejilere sadık kalınmasının gerekli olduğu belirtilmektedir. Bir başka ifadeyle çocukların ne düzeyde ilerleme kaydettiği, ebeveynin müdahaleleri amaçlandığı gibi uygulamasına bağlıdır (Kemp & Turnbull, 2014; Sone vd., 2021). Olumlu ebeveyn-çocuk sonuçları için ne yoğunlukta bir ebeveyn koçluğu uygulanması gerektiği henüz bilinmemektedir. Ancak bildirilen en yaygın aralık haftada 20 ile 90 dakika arasında olduğudur (Kemp & Turnbull, 2014).

Uygulayıcılar için Çıkarımlar

Etkili ebeveyn koçluğu yapmak ve ebeveyn uygulamalarını desteklemek için stratejilerin ne zaman, nasıl ve nerede kullanılacağına iyi bilinmesi gerekmektedir. Koçluk stratejilerinin kullanım amaçları ve bunun ebeveyn kapasitesini nasıl geliştirebileceğinin tartışılması önemlidir (Lorio vd., 2021). Ebeveyn koçluğu için ortak bir terminoloji kullanmak da ebeveyn koçluğu yapmayı öğrenirken profesyonellerin gelişimlerinde yardımcı olacaktır (Friedman vd., 2012). Araştırmalarda ifade edilen koçluk uygulamaları ile erken müdahale oturumları

sırasında kullanılan koçluk uygulamaları arasında kopukluk olduğu göze çarpmaktadır (Romano & Schnurr, 2020). Etkili koçluğun bileşenlerini tanımlamaya yönelik girişimlerin devamlılığına acil bir ihtiyaç vardır (Synder vd., 2015). Lorio vd. (2020), yaptıkları kapsam belirleme çalışmasında 39 makalenin 16'sında yansıtma stratejisinin kullanıldığını bulmuştur. Ayrıca makalelerdeki yansıtma tanımlarının sınırlı olduğunu ve tanımlar arası tutarlılığın olmadığını belirlemiştir.

McBride ve Peterson (1997) erken müdahalecilerin ebeveynlere, evdeki zamanın yalnızca %0,4'ünde koçluk yaptıklarını ortaya koymuştur. Müdahaleciler zamanın %50'den fazlasını çocukla çalışarak, %24'ü bilgi sağlayarak ve bilgi alarak kullanmaktadır. Kalan zamanın %6'sı konu geçişine, %1,8'i genel konuşmaya, %7'si dinlemeye, %7'si etkileşimi gözlemlemeye, %3'ü çocuk oyununu kolaylaştırmaya, %0,5'i ebeveyne model olmaya ve %0,4'ü ise etkileşimsiz zamana harcanmaktadır (Akt: Kemp & Turnbull, 2014). Krick Oborn ve Johnson (2015) erken müdahalecilerin zamanın %90'ından fazlasını konuşma ve bilgi paylaşımı sırasında harcadığını bulmuştur. Peterson vd. (2007), erken müdahalecilerin zamanlarının %0,49'unu ebeveynlere modelleme veya gösteri yapmaya, %0,36'sını ev ziyaretleri sırasında ebeveyn-çocuk etkileşimleri için koçluk yapmaya ayırdıklarını bulmuşlardır (Romano & Schnurr, 2020). Görüldüğü gibi erken müdahale oturumlarında stratejilere ayrılan zamanda netlik söz konusu değildir.

Araştırmacılar, ebeveyn koçluğu uygulaması sonrasında beklenen kısa, orta ve uzun vadeli sonuçları açıklamalıdır (Kemp & Turnbull, 2014). Bu sayede ebeveyn koçları, ebeveyn ve çocukla etkileşim kurma kapasitelerini görme fırsatını elde edebilir. Ebeveyn koçluğunun ne olduğunu, nasıl ölçüleceğini belirten ortak kriterler olmazsa, ebeveyn koçlarının ailelerin çocuklarının gelişimleri için yeni yollar öğrenmelerini sağlayacak şekilde davranış davranmadığını anlamak zorlaşmaktadır (Friedman vd., 2012).

Sonuç ve Öneriler

Ebeveyn koçluğu ebeveynlerin güçlü yönlerini vurgulayan, erken müdahalecinin olmadığı zamanlarda ebeveynin müdahaleye devam etmesini sağlayan ve ebeveyn kapasitesini geliştirmeyi amaçlayan bir stratejidir. Bu stratejide ebeveyn ile iş birliği yapılarak çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamada ebeveyn güven ve yeterlilik kazandırılır. Özellikle hızlı gelişim sürecinin gerçekleştiği bebeklik döneminde çocuğun doğal ortamında ebeveynin süreçte aktif olmasını sağlayarak, çocuk açısından en iyi gelişimsel sonuçları elde etmek çok önemlidir. Bu nedenle erken çocukluk profesyonellerinin ebeveyn koçluğu kavramına ilişkin bilgi ve uygulama basamaklarını bilmeleri ve doğru bir şekilde uygulamaları esastır. Ebeveyn koçluğu ebeveynde var olan becerileri desteklerken yeni beceriler edinmesini sağlayarak bu becerileri yeni durumlarda kullanmalarını sağlamak için kapasitelerini geliştirir. Böylece ebeveynler çocuğun doğal ortamındaki rutinlerinde öğrenmesini sağlayarak, daha işlevsel uygulama fırsatları gerçekleştirebilirler.

Bu stratejiyle ebeveyn kapasitesi geliştirilmekte, ebeveynin müdahaledeki aktif katılım süresi artırılmakta ve ebeveyn-çocuk ilişkileri kolaylaştırılmaktadır. Bunun sonucu olarak çocuğun yeni beceriler edinme yeteneğinin artması beklenmektedir. Ebeveyn koçluğu hem ilişkiye hem çocuğun doğal ortamında müdahaleye yönelik bir süreç olduğundan çocukların gelişimsel kazanımları üzerinde olumlu etkisi olan bir uygulama olarak görülmektedir. Çocukların özellikle dil ve iletişim, sosyal-duygusal gelişim alanlarında davranış sorunlarına yönelik müdahalelerde ebeveyn koçluğunun etkili bir yöntem olduğu bilinmektedir. Ebeveyn koçluğunun etkili olması stratejilerin neden, nasıl, nerede uygulanması gerektiği ilişkin yetkinliğe bağlıdır. Olumlu yönlere ek olarak ebeveyn koçluğu literatüründe belli başlı güçlükle ve uygulama zorlukları da göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki ebeveyn koçluğu tanımlarında

çeşitlilik olduğudur. Ebeveyn koçluğunun sınırları net bir şekilde çizilerek tanımların daraltılması, ebeveyn koçluğu tanım ve amaçlarına ilişkin bir standart belirlenmesi önerilebilir. Bu sayede literatürde var olan çeşitlilik azaltılmış olacaktır. Ebeveyn koçluğu strateji özelliklerinin birbirinin içine geçtiği, bu durumun uygulama ve müdahaleleri zorlaştırabileceği de bir diğer konudur. Ayrıca ebeveynlerin, ebeveyn koçuna, uygulanacak müdahaleye ve ebeveyn koçluğu stratejilerine bakış açıları ve tutumlarında, müdahalenin gerektirdiği iş birliğine aykırı yaklaşımları, müdahalenin başlangıcını ve gidişatını zorlaştırabilmektedir. Buna göre araştırmacılara, ebeveyn-çocuk sonuçlarının vurgulanması ve ebeveyn koçluğuna teşvik konusunda detaylı ve birbirini destekleyen çalışmalar yürütmeleri önerilebilir.

Etik Bildirimi

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Tüm yazarlar çalışmaya eşit katkıda bulunmuştur. Ayrıca yazarlar araştırmanın tamamında, tüm etik kurallara uymuşlardır.

Kaynakça

- Abblett, M. (2010). Behavior management coaching: helping parents to step in. Erişim adresi: <https://www.psychologytoday.com/ca/blog/a-special-education/201012/behavior-management-coaching-helping-parents-to-step-in>
- Akamoğlu, Y. & Dinnebeil, L. (2017). Coaching parents to use naturalistic language and communication strategies. *Young Exceptional Children*, 20(1), 41-50.
- Akhbari-Ziegler, S. & Hadders-Algra, M. (2020). Coaching approaches in early intervention and paediatric rehabilitation. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 62(5), 569-574.
- Barton, E. E. & Lissman, D. C. (2015). Group parent training combined with follow-up coaching for parents of children with developmental delays. *Infants & Young Children*, 28(3), 220-236.
- Brown, J. A. (2012). Exploring coaching strategies in a parent-implemented intervention for toddlers (Yüksek lisans tezi). The Florida State University, Florida.
- Brown, J. A. & Woods, J. J. (2016). Parent-implemented communication intervention: Sequential analysis of triadic relationships. *Topics in Early Childhood Special Education*, 36(2), 115-124.
- Casenhiser, D. M., Shanker, S. G. & Stieben, J. (2013). Learning through interaction in children with autism: Preliminary data from a social-communication-based intervention. *Autism*, 17(2), 220-241.
- Cesur, A. G. E. & Bıçakçı, M. Y. (2018). İşitme yetersizliği olan bebeğin gelişiminde erken müdahale programının etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 72, 503-520.
- Diggle, T. T. & McConachie, H. H. (2002). Parent-mediated early intervention for young children with autism spectrum disorder. *Cochrane database of systematic reviews*, (2).
- Douglas, S. N., Meadan, H. & Kammes, R. (2019). Early interventionists' caregiver coaching: A mixed methods approach exploring experiences and practices. *Topics in Early Childhood Special Education*, 40(2), 84-96.
- Ekici, B., Bıçakçı, M. Y., Gürkan, E. N., Unay, Ö. S. & Tatlı, B. (2019). Otizmde Ebeveyn Aracılı Yoğun Müdahale Yöntemi Nöroplay. *Çocuk Dergisi*, 19(3), 158-162.
- Estes, A., Vismara, L., Mercado, C., Fitzpatrick, A., Elder, L., Greenson, J., ... & Rogers, S. (2014). The impact of parent-delivered intervention on parents of very young children with autism. *Journal of autism and developmental disorders*, 44, 353-365.

- Friedman, M., Woods, J. & Salisbury, C. (2012). Caregiver coaching strategies for early intervention providers: Moving toward operational definitions. *Infants & Young Children, 25*(1), 62-82.
- Gallagher, P. A., Rhodes, C. A. & Darling, S. M. (2004). Parents as professionals in early intervention: A parent educator model. *Topics in early childhood special education, 24*(1), 5-13.
- Guralnick, M. J. (2011). Why early intervention works: A systems perspective. *Infants and young children, 24*(1), 6.
- Howard, V. F., Williams, B. & Lepper, C. E. (2011). Very Young Children With Special Needs (Çev. Ed. G. Akçamete). (S. 410). Ankara: Nobel.
- Hutchon, B., Gibbs, D., Harniess, P., Jary, S., Crossley, S. L., Moffat, J. V., ... & Basu, A. P. (2019). Early intervention programmes for infants at high risk of atypical neurodevelopmental outcome. *Developmental Medicine & Child Neurology, 61*(12), 1362-1367.
- Inbar-Furst, H., Douglas, S. N. & Meadan, H. (2019). Promoting caregiver coaching practices within early intervention: Reflection and feedback. *Early Childhood Education Journal, 48*(1), 21-27.
- Kemp, P. & Turnbull, A. P. (2014). Coaching with parents in early intervention: An interdisciplinary research synthesis. *Infants & Young Children, 27*(4), 305-324.
- Krick Oborn, K. M. & Johnson, L. D. (2015). Coaching via electronic performance feedback to support home visitors' use of caregiver coaching strategies. *Topics in Early Childhood Special Education, 35*(3) 157-169.
- Lane, J. D., Ledford, J. R., Shepley, C., Mataras, T. K., Ayres, K. M. & Davis, A. B. (2016). A brief coaching intervention for teaching naturalistic strategies to parents. *Journal of Early Intervention, 38*(3), 135-150.
- Lorio, C. M., Romano, M., Woods, J. J. & Brown, J. (2020). A review of problem solving and reflection as caregiver coaching strategies in early intervention. *Infants & Young Children, 33*(1), 35-70.
- Lorio, C. M., Woods, J. J. & Snyder, P. (2021). An exploration of reflective conversations in early intervention caregiver coaching sessions. *Journal of Early Intervention, 43*(4), 314-338.
- Mahoney, G., Kaiser, A., Girolametto, L., MacDonald, J., Robinson, C., Safford, P. & Spiker, D. (1999). Parent education in early intervention: A call for a renewed focus. *Topics in Early Childhood Special Education, 19*(3), 131-140.
- McBride, S. L. & Peterson, C. (1997). Home-Based Early Intervention with Families of Children with Disabilities: Who is Doing What?. *Topics in Early Childhood Special Education, 17*(2), 209-233.
- McConachie, H., Randle, V., Hammal, D. & Le Couteur, A. (2005). A controlled trial of a training course for parents of children with suspected autism spectrum disorder. *The Journal of pediatrics, 147*(3), 335-340.
- Mickelson, A. M., McCorkle, L. S., & Hoffman, R. (2020). Joint planning in part c early intervention: Partnering around assessment. *Young Exceptional Children, 25*(2), 63-73.
- McLeod, R. H., Akemoglu, Y. & Tomeny, K. R. (2021). Is Coaching Home Visitors an Evidence-Based Professional Development Approach? A Review of the Literature. *Infants & Young Children, 34*(2), 95-108.

- Moore, H. W., Barton, E. E. & Chironis, M. (2014). A program for improving toddler communication through parent coaching. *Topics in Early Childhood Special Education, 33*(4), 212-224.
- Özdemir, S., Çağiltay, K., İşeri, E., Büyüköztürk, Ş. & Özdemir, S. (2018). Göz İzleme Temelli ve Ebeveyn Aracılı Ortak Dikkat Becerileri Erken Müdahale Programının OSB'li Çocukların Sosyal İletişim Becerileri Üzerine Etkisi.
- Pellecchia, M., Beidas, R. S., Mandell, D. S., Cannuscio, C. C., Dunst, C. J. & Stahmer, A. C. (2020). Parent empowerment and coaching in early intervention: study protocol for a feasibility study. *Pilot and feasibility studies, 6*(1), 1-12.
- Rieth, S. R., Haine-Schlagel, R., Burgeson, M., Searcy, K., Dickson, K. S., & Stahmer, A. C. (2018, April). Integrating a parent-implemented blend of developmental and behavioral intervention strategies into speech-language treatment for toddlers at risk for autism spectrum disorder. In *Seminars in speech and language* (Vol. 39, No. 02, pp. 114-124). Thieme Medical Publishers.
- Rush, D. D. & Shelden, M. L. (2011). *The early childhood coaching handbook*. (S. 25-3 arası). Baltimore, MD: Brookes.
- Rush, D. D., Shelden, M. L. & Hanft, B. E. (2003). Coaching families and colleagues: A process for collaboration in natural settings. *Infants & Young Children, 16*(1), 33-47.
- Romano, M. & Schnurr, M. (2020). Mind the gap: Strategies to bridge the research-to-practice divide in early intervention caregiver coaching practices. *Topics in Early Childhood Special Education, 42*(1), 64-76.
- Salisbury, C., Woods, J., Snyder, P., Moddelmog, K., Mawdsley, H., Romano, M. & Windsor, K. (2017). Caregiver and provider experiences with coaching and embedded intervention. *Topics in Early Childhood Special Education, 38*(1), 17-29.
- Sone, B. J., Lee, J. & Roberts, M. Y. (2021). Comparing instructional approaches in caregiver-implemented intervention: an interdisciplinary systematic review and meta-analysis. *Journal of Early Intervention, 43*(4), 339-360.
- Stewart, S. L. & Applequist, K. (2019). Diverse families in early intervention: Professionals' views of coaching. *Journal of Research in Childhood Education, 33*(2), 242-256.
- Thompson, P. J., Marvin, C. A. & Knoche, L. L. (2021). Practices and Reflections of Experienced, Expert Early Childhood Coaches. *Infants & Young Children, 34*(4), 337-355.
- Tupou, J., Waddington, H. & Sigafoos, J. (2020). Evaluation of a brief teacher coaching program for delivering an early intervention program to preschoolers with autism spectrum disorder. *Infants & Young Children, 33*(4), 259-282.
- Ward, R., Reynolds, J. E., Pieterse, B., Elliott, C., Boyd, R. & Miller, L. (2019). Utilisation of coaching practices in early interventions in children at risk of developmental disability/delay: a systematic review. *Disability and Rehabilitation, 42*(20), 2846-2867.